

Fransa: Bu Kez Baraj ‘‘Aşırı’’ Sola Karşı mı Kurulacak?

Fransa’da dün yapılan parlamento seçim sonuçlarına göre Yeni Halk Cephesi birinci parti oldu. Başkanlık çoğunluğu olarak da adlandırılan Macron’un Birlikte hareketi ikinci, Lepen’in partisi olarak bilinen Ulusal Birlik Partisi üçüncü, Cumhuriyetçi İttifak ise dördüncü sıraya yerleşti.

Aşırı sağa karşı baraj siyaseti ikinci turda etkili oldu ve Ulusal Birlik üçüncü parti konumuna geriledi. Ancak sol ittifak da meclisteki mutlak çoğunluk için gerekli olan 289 sayısına ulaşamadı. Macron’un Birlikte hareketi de aslında ilk tura göre daha iyi bir performans gösterdi. Macron geçen yasama seçimlerine göre mecliste kan kaybına uğrasa da Avrupa Parlamentosu seçimleri sonrasında kurguladığı siyasi stratejinin hedeflerini bir ölçüde yakalamış denebilir. Bu yazı dünkü seçimleri Fransa’daki siyasi sistem, seçim sistemi bağlamında analiz etmeyi vadediyor.

Seçimler çoğu zaman yalnızca partiler ve ideolojiler üzerinden analiz ediliyor. Oysa partiler belirli bir kurumsal yapı ve seçim sistemi içinde hareket etmektedir. Fransa’da öncelikle siyasi istikrarsızlığı engellemek adına Beşinci Cumhuriyet ile beraber yarı başkanlık sisteminin uygulandığı hatırlanabilir. Bu sistemde halk tarafından seçilen cumhurbaşkanı güvenlik ve dış politika konularında geniş yetkilere sahiptir. Ayrıca cumhurbaşkanı hükümetin oluşumunda da oldukça etkindir.

Cumhurbaşkanı, başbakanı mecliste en çok temsile sahip parti grubundan atanmaktadır. Cumhurbaşkanı ve başbakan farklı partilerden olduğu takdirde bu durum cohabitation olarak adlandırılmaktadır. Ancak cohabitation durumunda anayasa cumhurbaşkanından çok hükümete iktidar alanı açmaktadır. Zira Fransız Anayasasında hükümetin ulusal politikaların belirleyicisi ve yürütücüsü olduğu belirtilmektedir.

Fransa’da çok partili bir yapının oldukça belirgin olduğunu söylemek mümkün. Bu çok partililiğin sebeplerinden biri ise Fransa’daki iki turlu seçim sistemidir. Örneğin tek turlu seçimlerin yapıldığı ve çoğunluğu yakalayan adayın kazandığı İngiltere’de iki partili bir sistem baskındır.

Fransa’da yapılan iki turlu seçimlerde ise ikinci tura bile iki adaydan fazla adayın katılması söz konusudur. Şöyle ki kayıtlı seçmene oranla oyların 12 buçukunu alan bir aday da üçüncü tura katılabilmektedir. Dolayısıyla ikinci turda her zaman ittifakların mümkün olması ve seçmenin ikinci bir oya sahip olabilmesinin Fransa’da çok partililiğe sebep olduğu öne sürülebilir. Tabii ki ülkenin sosyal ve siyasi tarihinin bu çok bölünmüşlükte rolü burada yadsınmıyor.

Bugün bu bölünmüşlüğe rağmen seçim sonuçlarına göre ülkede Yeni Halk Cephesi, Macron’un merkezde yer alan Birlikte İttifakı, Aşırı Sağ olarak Nitelenen Ulusal Birlik ve Cumhuriyetçiler olarak genel hatları ile 4 ana eğilimin bulunduğu söylenebilir. Bu bağlamda aslında seçim sisteminin siyasi eğilimlerin kendi içinde bölünmelerine yol açtığı öne sürülebilir. Zira bugün her ittifak kendi içinde bir sürü partiyi barındırmaktadır.

Macron da bugüne kadar ana kutuplaşma hattını aşırı sağ üzerine kurarak aslında bu çok partililiği bir şekilde pasifize etmeye çalıştı. Kendisini aşırı sağa karşı baraj siyasetinin lideri olarak göstermeye çalıştı. Aslında ikinci tur öncesi Macron'un sol ittifak ile ittifaklar arası bir ittifak kurduğu da söylenebilir. Bugün Macron'un ittifakı seçimlerde ikinci olarak çıksa da ilk turun birincisi olan aşırı sağ geriletmeyi başardı. Bu, Macron'un sandıkta hasar alsa da siyaseten kazandığını gösteriyor.

Macron'un erken seçim ilanının sebeplerini de bu bağlamda okumak lazım. Yani tek dereceli genel oy ve nispi temsil sisteminin uygulandığı Avrupa parlamentosu seçimlerinde sürekli oy oranını arttıran Ulusal Birlik Partisi'ne karşı yapacak bir şeyi yoktu. Bu seçimde herkes kendi partisine oy verebilmiş ve seçim de ittifaklar bağlamı dışında gerçekleşmişti.

Ancak parlamento seçimlerindeki iki turlu yapı, ikinci turda aşırı sağa karşı baraj yapmayı mümkün kılmaktaydı. Bu bağlamda Macron'un birinci tur seçim sonuçlarının aşırı sağ tarafından kazanılabileceğini ve ancak ittifak stratejisi ile ikinci turda halk cephesinin kazanabileceğini kestirdiği ve kendisinin de kan kaybına uğrayacağını öngördüğü söylenebilir.

Seçim sonuçlarıyla ortaya çıkan tabloya baktığımızda Macron'un sandıkta ve mecliste gerilemeyi göze alarak siyaseten kazanmayı amaçladığı söylenebilir. Yani Macron aşırı sağ tehdidine karşı ittifaklar arası bir ittifak kurmayı başardı. Böylece aşırı sağ olarak tanımlanan Ulusal Birlik'in sandalye sayısını ittifaksız duruma göre dramatik şekilde gerilettiler. Eğer çünkü seçimlerde aşırı sağa karşı bir ittifak olmasaydı muhtemelen Lepen'in partisi Ulusal Birlik mutlak çoğunluğu kazanacaktı. Ancak bu, mümkün olmadı ve Macron, Lepen'in başarısını gölgede bırakmayı başardı.

Diğer yandan Macron'un bu stratejisinin bugün sol bir hükümeti olası kıldığını söylemek mümkün. Ancak **geçen hafta Macron'un eriyen oy oranını ve meşruiyetinin daha fazla sorgulanmasını engellemek adına iktidar paylaşımına razı gelmek zorunda olduğu tartışılırken bugün onun için yeni siyasi oyunlar kurma fırsatı ortaya çıktı.**

Şöyle ki meclisin çok sayıda parti barındırması ve hiçbir partinin mutlak çoğunluğu alamaması Fransa'yı siyasi istikrarsızlığa itebilir. Ancak bu kadar partinin olduğu sistemi de yönetmek aslında bu partileri belirli bir konum almaya mecbur kılmakla mümkün olmaktadır. Yani kutuplaşma siyaseti. Bugün Fransa'daki ana kutuplaşma hattı aşırı sağa karşı gerçekleşti. Ancak yarın seçimlerin galibi olan Halk Cephesi de tıpkı birinci turun galibi olan Ulusal birlik gibi bir şeytanlaştırmaya maruz kalabilir.

Ulusal Birlik Partisi lideri Bardella dün yaptığı seçim konuşması sonrasında Macron'un Fransa'yı aşırı sol'un kollarına itmekle suçladı. Macron'un partisi olan Renaissance adına açıklama yapan Dışişleri Bakanı Stéphane Séjourné, Mélenchon ve mütteliklerinin Fransa'yı yönetemeyeceğini iddia etti. Cumhuriyetçilerin lideri Éric Ciotti ise seçim sonuçlarını kurumlara yöneltmiş bir darbe olarak nitelerken Macron'u aşırı sol'un önünü açmakla suçladı.

Bu bağlamda çok partili yarış içerisinde farklı denklemlerin her zaman kurulması mümkündür. Eğer sol ittifak içerisinde bir bölünme olursa, ülkeyi hem aşırı sağ hem de aşırı

soldan korumak iddiası ile yeni bir merkezci iktidar bloku olabilir. Bugün sürecin bu noktaya gelmesi de Macron'un siyasi oyun kurma yeteneğini gösteriyor.

Diğer yandan, Yeni Halk Cephesi liderleri ise Macron'dan şartsız bir şekilde sol bir hükümetin kurulmasına yol vermesini istemekte. Bugün Macron, kurduğu aşırı sağ karşıtı söylemin esiri de olabilir. Yani başka bir ittifak kombinasyonu aramadan soldan bir lidere hükümet kurma yetkisini vermek zorunda kalabilir. Ancak bahsettiğimiz gibi sol ittifak da aşırı damgasına maruz kalabilir. Böylece baraj bu kez aşırı sola kurulabilir. Çünkü sonuçta siyaset bir iktidar oyunudur. Her ittifak içinde de bir güç hesaplaşmasının yaşandığı düşünüldüğünde Fransa siyaseti dünyanın en dinamik siyasi sahnelerinden biri olmaya devam edecek.

Muhammet Ali Yunus, "Fransa: Bu Kez Baraj "Aşırı Sol"a Karşı mı Kurulacak?"

<https://www.fikirtepediya.com/dis-politika/fransa-bu-kez-baraj-asiri-sola-karsi-mi-kurulacak/>

(Yayın Tarihi: 8 Temmuz 2024).